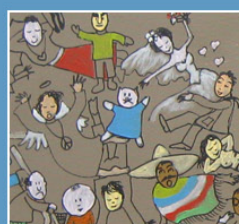
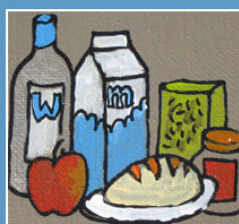
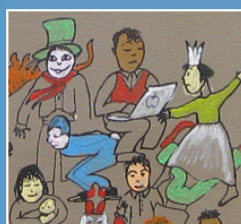

Kollum, een wereldplaats!

Docentenhandleiding

Mondiale speurtocht

Handleiding voor de leerkracht

Inhoud

1. De mondiale speurtocht	3
• Doelstelling van de speurtocht	3
• Opzet	4
2. Handleiding voor de leerkracht	5
• Inhoudelijke voorbereiding.....	5
• Praktische voorbereiding voor de speurtocht	5
• Suggesties voor de verwerking van de speurtocht op school	7
• • • Algemene aanwijzingen	7
• • • Lessuggesties voor de nabespreking per werkblad	8
3. Suggesties voor vervolgactiviteiten	15

I. De mondiale speurtocht

Dit boekje bevat de handleiding voor een mondiale speurtocht voor de hoogste twee groepen van de basisscholen en scholen voor speciaal onderwijs in Kollumerland c.a. Aan de hand van een routebeschrijving en een aantal werkbladen worden de kinderen geconfronteerd met hun culturele, economische, sociale, ecologische en historische banden met de rest van de wereld.

Na de tocht wordt op school op de wereldkaart ingevuld met welke landen de kinderen tijdens de tocht allemaal in aanraking zijn geweest. Dit kan al gauw oplopen tot 50 landen!. Hierdoor wordt de leerlingen duidelijk dat ze vaak mondialer zijn dan ze denken. Als de wereld alleen uit Nederland zou bestaan zou er veel - heel veel - niet mogelijk zijn.

Tijdens de speurtocht en tijdens de opdrachten op school kunnen een aantal problemen in de internationale relaties aangestipt worden bijv. het ongelijkheidsprobleem in de wereldhandel en het milieuprobleem. Maar de inhoud is nadrukkelijk niet alleen probleemgericht. Het is de bedoeling ook de prettige kanten van onze contacten met andere landen duidelijk te maken: het maakt ons leven er een stuk veelzijdiger op.

Doelstelling van de speurtocht

De twee hoofddoelstellingen van de tocht zijn:

1. Kinderen laten ervaren hoe groot de rol is die grondstoffen en producten uit andere landen, waaronder de Derde Wereld, in het dagelijks leven spelen.
2. Bevorderen van een positieve houding ten opzichte van andere culturen. De kinderen bewust maken van de positieve kanten van onze contacten met andere landen. Nuanceren van de beeldvorming over de Derde Wereld.
3. Kinderen leren hoe kleurrijk en gevarieerd de Nederlandse samenleving is, doordat ze ervaren dat ze dagelijks te maken hebben met producten/grondstoffen uit andere landen

Daarnaast kunnen nog een aantal doelstellingen een rol spelen.

4. *Culturele doelstelling:*
Kinderen bewust maken van de verschillende oorzaken die ten grondslag liggen aan de vele invloeden uit andere landen en culturen.
5. *Milieudoelstelling:*
Kinderen ervan bewust maken dat het feit dat er zoveel producten uit verschillende landen te koop zijn ook te maken heeft met het milieuprobleem (b.v. vervoer) en dat ons afvalprobleem niet alleen ons probleem is, maar dat we daarmee ook andere landen opscheppen.

6. *Ongelijkheidsdoelstelling:*

Kinderen ervan bewust maken dat het feit dat er zoveel producten uit verschillende landen te koop zijn ook te maken heeft met de ongelijkheid in handelsrelaties tussen arme en rijke landen.

7. *Gekoppeld aan doelstelling 5 en 6:*

Kinderen bewust maken van het feit dat je door middel van keuzes bij de aankoop van producten invloed uit kunt oefenen op het milieu en de ongelijkheid.

Opzet

Het materiaal voor “Kollum, een wereldplaats!” bestaat uit:

- deze docentenhandleiding
- voor iedere leerling een speurtochtboekje met routebeschrijving en werkbladen
- voor iedere leerling een opdrachtenboekje voor op school
- een grote wereldkaart.

De handleiding voor de leerkracht bestaat uit suggesties voor

- de inhoudelijke voorbereiding
- praktische voorbereiding
- nabespreking van de opdrachten
- verdieping van enkele onderwerpen

Het speurtochtboekje met vragen is bedoeld voor het verzamelen van informatie over materialen en grondstoffen die in de eigen omgeving (winkels, bedrijven, de straat, de school of het eigen huis) te vinden is.

Bij ieder werkblad van de speurtocht hoort een opdracht uit het opdrachtenboekje. Dit zijn verdiepingsopdrachten. Deze verdiepingsopdrachten richten zich op drie thema's: cultuur, milieu en eerlijke handel. Deze opdrachten worden op school uitgevoerd. De wereldkaart wordt bij iedere opdracht verder ingevuld..

Het materiaal kan worden aangepast aan eigen wensen en mogelijkheden van de school.

2. Handleiding voor de leerkracht

Deze handleiding bevat suggesties voor alle onderdelen.

Inhoudelijke voorbereiding

Het verdient aanbeveling om een aantal begrippen die gebruikt worden van te voren met de leerlingen door te nemen. Het is niet noodzakelijk.

De Derde Wereld

In het speurtochtboekje voor de leerlingen is als 'Inleiding' een korte bespreking opgenomen over de term 'De Derde Wereld'. Bespreek dit stukje voor de speurtocht begint, samen met de leerlingen.

Grondstoffen

Een belangrijk deel van onze grondstoffen komt uit de Derde Wereld. Bespreek met de leerlingen de gevolgen die ons grondstoffengebruik heeft op de Derde Wereld.

Zoek eventueel in uw eigen lesmethode het hoofdstuk op waar hier aandacht aan besteed wordt en behandel dit hoofdstuk in de klas. Kinderen leren in deze lessen vaak hoe ze door eigen keuzes de milieuvervuiling binnen de perken kunnen houden.

Milieuvervuiling

Het vervoer van goederen over de hele wereld is niet goed voor het milieu. Dit aspect komt voor in de speurtocht. Praat hier van te voren eens over met de kinderen.

Fair Trade

Dit betekent "eerlijke handel" met respect voor mens en milieu. Het is goed om van te voren even over dit begrip te praten. Wilt u wat dieper ingaan op fairtrade, dan kunt u eventueel het lespakket "Eerlijk duurt het langst" lenen bij NME-Centrum De Klyster. Reserveren kan via www.klyster.nl

Praktische voorbereiding van de speurtocht

De speurtocht wordt in het voorjaar of vlak na de zomervakantie gelopen (zie www.klyster.nl/activiteiten groep 7/8 voor de exacte data en tijden). U kunt uw school inroosteren via de site om te voorkomen dat meerdere scholen op hetzelfde tijdstip op pad gaan. De voorlichter van de gemeente of een medewerker van De Klyster ontvangt uw school op de afgesproken tijd in het gemeentehuis.

De speurtocht begint gezamenlijk in het gemeentehuis van Kollummerland c.a. Daar vandaan wordt de tocht gelopen door groepjes leerlingen. De route loopt rond. Laat ieder groepje bij een ander punt starten (en weer eindigen).

De groepjes kunnen bestaan uit 3 tot maximaal 6 leerlingen. Bij ieder groepje is een volwassen begeleider nodig. Hiervoor moeten tijdig vrijwilligers (ouders) gezocht worden door de school zelf. Het is handig om als leerkracht zelf mee te gaan als vliegende keep, om eventuele stagnaties of onverhoopte moeilijkheden op te lossen.

Instructie voor de begeleiders:

Tijdens een instructiebijeenkomst komen de volgende punten aan de orde:

- Uitreiken van de routebeschrijving en opdrachten.
- Toelichten van het doel van de speurtocht.
- Verdeling van de groepen over de startpunten.
- Het maken van afspraken over de tijd waarop gestart en geëindigd gaat worden. De eindtijd is bindend, ook al zijn alle opdrachten nog niet af.
- Maak afspraken over de eindlocatie bijvoorbeeld bij het gemeentehuis.
- Als groepen elkaar inhalen is het nodig opdrachten over te slaan of wat meer tijd te nemen.
- Het is de taak van de begeleider om te helpen met eventuele moeilijkheden met de opdrachten (leerlingen eerst zelf een oplossing laten bedenken).
- Vraag aan de begeleiders om eventuele op- of aanmerkingen op de tocht direct in hun eigen werkboekje te noteren en na de tocht aan de leerkracht door te geven.
- Bespreking van de aanwijzingen voor de leerlingen.

Aanwijzingen voor de leerlingen:

Vlak voor de speurtocht krijgen de leerlingen ook een instructie:

- De groepsindeling met begeleider wordt bekend gemaakt.
- Aan de hand van de plattegrond wordt de route toegelicht en de startpunten bekend gemaakt.
- Extra aanwijzingen (staan ook voor in de werkboekjes):
 - a. Blijf bij elkaar en let op het verkeer.
 - b. Pennen meenemen en naam op het boekje zetten.
 - c. Zoveel mogelijk samenwerken, ieder zijn eigen boekje invullen, vaak zijn meerdere antwoorden mogelijk. Kom je er niet uit dan de vraag overslaan.
 - d. Als het druk is in de winkel, ga dan niet naar binnen, of stuur twee leerlingen naar binnen om de vragen te beantwoorden.
 - e. Maak geen lawaai en kom nergens aan als dat niet nodig is.
 - f. Hoe je moet lopen kun je lezen in de tekst na het pijltje: ➡
 - g. Als je de weg niet meer weet kun je ook nog op de plattegrond kijken (in het midden van het speurtochtboekje).

Belangrijk!

Het is van groot belang dat de kinderen zich in de winkel rustig gedragen, zodat klanten die zich eventueel in de winkel bevinden geen last ondervinden. Wanneer dit niet het geval is lopen we het risico dat winkeliers een volgende keer niet weer hun medewerking willen verlenen. Eén vervelende groep kan veel bederven!

Maak daarom met de kinderen en de begeleiders de volgende afspraak:

De begeleider van een groep die zich niet aan deze regel kan houden neemt direct de beslissing niet meer met deze groep naar binnen te gaan.

Dat betekent helaas dat een groot aantal opdrachten overgeslagen moet worden, maar we lopen zo niet het risico dat we de medewerking van de winkeliers verspelen. Zonder deze medewerking kunnen we niet nog eens een mondiale speurtocht organiseren.

Suggesties voor de verwerking van de speurtocht op school

Algemene aanwijzingen

Na de speurtocht volgt het maken van het opdrachtenboekje in de klas. De kinderen werken in dezelfde groepen als tijdens de speurtocht zelfstandig de opdrachten uit. Zij hebben hiervoor steeds hun speurtochtenboekje, de atlas en soms ook hun aardrijkskundeboek nodig.

Bij iedere opdracht krijgen de kinderen de opdracht de wereldkaart in te vullen. Door taken te verdelen (ieder zoekt een ander land op) kan hierbij veel tijd bespaard worden.

Het is aan te raden niet alle opdrachten in één keer te laten uitwerken, maar te verdelen over twee of drie lessen.

Tijdens de nabespreking wordt de grote wandkaart ingevuld. Niet alle gegevens van alle kinderen hoeven erop. Steeds kunnen per item drie of vier landen worden aangegeven die bijvoorbeeld door veel groepjes zijn gevonden.

De nabespreking van de opdrachten vormt een belangrijk onderdeel. De leerkracht kan aanvullende informatie geven en door uitwisseling van informatie tussen de verschillende groepen kan discussie ontstaan.

Discussie is belangrijk. De verschillende afwegingen die een rol kunnen spelen bij de keuze van producten, komen naar voren. De taak van de leerkracht is de discussie aan te moedigen door het stellen van prikkelende vragen en te zorgen dat de discussie niet moraliserend wordt. Wanneer de leskist of het eko-spel is gebruikt, kan daar regelmatig naar worden terugverwezen.

Lessuggesties voor de nabespreking per werkblad

Werkblad 1 **HET GEMEENTEHUIS**

- Er kan ingegaan worden op de 'mondiale' betekenis voor de burgers van Kollumerland c.a. (geboorteaangifte, nationaliteit, paspoort, (reis)documenten)
- Waarom heeft Kollum een stadhuis? (stadsrechten (die had Kollum vroeger, tot ze het verkochten aan Dokkum) en het hebben van een bestuurlijk apparaat, een link is te leggen met regels en afspraken die gemaakt zijn, ons politieke-bestuurlijke systeem)
- Theeplanten groeien ondermeer in India, China, Sri Lanka, Kenia en Indonesië. Theeblaadjes worden door vrouwen en meisjes geplukt. Op de theeplantages wordt het plukken van de theeblaadjes doorgaans gezien als licht werk. Het feit dat ook kinderen (met name meisjes) dit werk doen bevestigt dit. Desalniettemin werken de theepluksters gemiddeld zo'n 9,5 uur per dag. Ze plukken in die tijd ong. 30 kilo blaadjes. Mannen en jongens zorgen voor de aanplant en het onderhoud van de theeplanten. Daarnaast werken zij in de fabrieken waar de thee grotendeels machinaal verder wordt verwerkt. Feitelijk minder zwaar werk, maar hoger in status. Mannen krijgen doorgaans drie keer zoveel uitbetaald dan vrouwen. Voorbeeld: Als hier in Nederland voor 100 cent thee wordt gekocht, dan krijgt de theeplukster 0,5 cent en ontvangt de fabrieksarbeider 1,5 cent.

Werkblad 2 **REISBUREAU VAKANTIEEXPERTS**

Dit werkblad nodigt uit tot vele gespreksonderwerpen:

- Waarom is het leuk eens in een ander land een kijkje te gaan nemen (ander eten, andere sfeer/cultuur, lekker weer, andere natuur enz.)
- Milieubelasting door de verschillende vervoermiddelen.
- Voor- en nadelen van toerisme voor het ontvangende vakantie land (toerisme als bron van inkomsten, maar ook als inbreuk op cultuur, natuur en milieu).
- Vakantie in Derde Wereldlanden komt steeds meer voor. Mensen hier krijgen steeds meer geld om verre reizen te gaan maken.

Werkblad 3 **RABOBANK**

- Op 1 januari 2002 is in 12 landen van de Europese Unie de euro ingevoerd. Ondertussen zijn er steeds meer euro landen bijgekomen. Uiteindelijk zullen bijna alle 27 EU landen de euro invoeren. Alleen Denemarken, Zweden en het Verenigd Koninkrijk houden liever hun eigen munt
- Op vakantie naar de eurolanden is nu veel gemakkelijker geworden. Vroeger moest alles steeds omgerekend worden, nu is er gewoon één munt.
- Landen die de euro op dit moment gebruiken zijn:
Spanje, Malta, Slovenië, Finland, Frankrijk, België, Oostenrijk, Nederland, Duitsland, Ierland, Griekenland, Estland, Cyprus, Luxemburg, Italië, Portugal, Slowakije.
Deze deelnemende landen kun je onthouden met het volgende ezelsbruggetje:
SMS FF BONDIGE CLIPS

Werkblad 4 **CHINEES RESTAURANT**

- De meeste kinderen krijgen waarschijnlijk regelmatig Chinese gerechten (nasi, saté, bami e.d.). In de supermarkt kun je hiervoor allerlei kant en klare producten krijgen. Het gaat er hier om een gesprek op gang te brengen over hoe het moet zijn om in een ander land te gaan wonen en werken.
- Stel ook eens de vraag wat nou typisch Hollandse gerechten zijn. Maak een lijst op het bord met Nederlandse en buitenlandse voedingsmiddelen. Best saai als we niks zouden importeren!n.

Werkblad 5 **DE KERK**

- Wat verstaan de leerlingen onder religie of geloof?
Mogelijke antwoorden kunnen zijn:
 - Het geloven in een god
 - Naar de kerk gaan en bidden
 - Priesters, bijbels, kerken etc.
 - Goed zijn voor anderen
 - Een manier van leven
- Ga met de leerlingen in gesprek over of zij ook in iets geloven. Welke geloven / levensbeschouwingen kennen de leerlingen? Wat zijn verschillen en overeenkomsten?

Bekende religies / levensbeschouwingen zijn o.a.:

- Christendom
- Islam
- Hindoeïsme
- Boedhisme
- Jodendom
- Humanisme

Werkblad 6 **GROENTE EN FRUIT WINKEL**

- Onze groente- en fruitsoorten komen:
 1. Van Nederlandse koude grond
 2. Uit Nederlandse kassen
 3. Uit het buitenland
- Als een soort bij ons geteeld kan worden, betekent dat nog niet dat dit dan ook altijd gebeurt. Veel groenten en fruit worden geïmporteerd omdat dat goedkoper is.
- Wat zijn de voor en de nadelen van groente en fruit uit het buitenland?

Nadelen liggen o.a. op het gebied van het milieu, kinderarbeid, het vervoer kost veel energie en ruimte (wegen).

Voordelen zijn dat er meer keuze is uit veel meer groente en fruitsoorten en dat producten die hier seizoensgebonden zijn elders wel geoogst kunnen worden (bijvoorbeeld verse aardbeien met kerst).
- Natuurlijk zijn buitenlandse producten, zoals sinaasappels en bananen, hier niet meer weg te denken.

In dit verband is het misschien aardig te vertellen dat sommige ‘typisch Nederlandse groenten’ van oorsprong helemaal niet uit Nederland komen. Aardappelen komen bijvoorbeeld oorspronkelijk uit Zuid-Amerika, bloemkool komt uit Italië en Frankrijk en aardbeien uit Chili en Spanje.

Werkblad 7 **WERELDWINKEL**

- Veel producten uit de wereldwinkel zijn ook wel in andere winkels te koop. Laat de kinderen aan elkaar vertellen welke producten zij hebben gezien en hoe zij de winkel vonden..
- De producten in de wereldwinkel zijn meestal duurder dan in een ‘gewone’ winkel. Ze komen vaak uit Derde Wereldlanden en van hun prijs gaat meer naar de Derde Wereld dan van producten in andere winkels, zodat de mensen er meer geld aan verdienen en zo een beter bestaan op kunnen bouwen.
- Bij de vraag op het werkblad over Ivoorkust moet het de kinderen duidelijk worden dat een land als Ivoorkust zich bevindt in een vicieuze cirkel. Toelichting door de leerkracht is hier zeker nodig.

Het land beschikt over vele grondstoffen die in de hele wereld worden verwerkt tot allerlei producten die wij dagelijks kopen of gebruiken (rubber, cacao, koffie, diamant). Omdat Ivoorkust een arm land is, is er geen geld om fabrieken te bouwen en mensen op te leiden. Ze zijn daarom genoodzaakt voor een klein bedrag de grondstoffen aan het buitenland te verkopen.

De landen die de grondstoffen verwerken tot eindproducten verdienen vele malen meer aan de cacao dan de cacaoboeren in Ivoorkust. Zij zijn daarom wel in staat nieuwe mensen op te leiden en hun fabrieken te onderhouden of uit te breiden.

De mensen in Ivoorkust moeten zelf dure industrieproducten van de andere landen kopen (bijv. vrachtauto's om de geogste cacao te kunnen vervoeren). Zo houden ze weer te weinig geld over om zelf fabrieken te beginnen.

- De cacao van de Max Havelaar reep komt uit Bolivia en de Rietsuiker uit de Filippijnen. De cacao is afkomstig van de coöperatie El Ceibo, waaraan 800 boerenfamilies verbonden zijn. Zij hebben zelf een kleine verwerkingsfabriek waar de cacao wordt verwerkt tot de halffabrikaten cacaoboter en cacao-poeder. Een voorbeeld van hoe het Max Havelaar-project goed kan werken .
- Fair Trade betekent eerlijke handel. Ieder krijgt zo een eerlijk loon naar werken.

Werkblad 8 **DE INLOOP, 'T KAASHOEKJE ANNEX POELIER**

- Al sinds de prehistorie wordt er in Nederland kaas gemaakt. Tot aan de negentiende eeuw werd dit op de boerderij gedaan. Meestal was dit de taak van de boerin. In Nederland zijn nog wel een aantal boerderijen waar zelf kaas gemaakt wordt. In Kollum zit bijvoorbeeld de Zuivelboerderij. Misschien is iemand daar wel eens geweest? Het is een fabeltje dat Kollummer kaas in Kollum gemaakt wordt.
- Aan het eind van de negentiende eeuw was er zoveel vraag naar kaas in de steden dat de boerinnen het niet meer aankonden. Toen is er begonnen met het bouwen van zuivel-fabrieken. Daar werd de melk verwerkt tot kaas. Een bedrijf in de buurt dat kaas verkoopt is 'Van der Veen kaas Kollum'. Komt de kaas die de leerlingen thuis hebben uit een fabriek (bv Goudse kaas, of Maaslander), of hebben zij kaas die op een boerderij gemaakt wordt?
- Uiteindelijk is Nederland uitgegroeid tot één van de grootste kaasproducenten van de wereld. Er wordt kaas geëxporteerd naar 130 landen. Duitsland is de grootste kaas-maker. Weten de leerlingen nog een ander land te noemen waar kaas vandaan komt? (bv. Frankrijk)

Werkblad 9 **LIJNSTRAS FIETSEN**

- Nederland is een fietsland, toch gebruiken ook veel mensen voor korte afstanden steeds vaker de auto. Hoe is dat bij de kinderen thuis? Wanneer wordt de fiets gebruikt en wanneer de auto?
- Wat zijn de voor- en nadelen van autorijden? (denk bij de nadelen aan het broeikaseffect, fijnstof in de lucht van vooral dieselauto's, files, onveiligheid, het opraken van grondstoffen, de ruimte die wegen en parkeerplaatsen innemen enz, de gestegen benzineprijzen) Nederland importeert o.a. veel olie uit de Arabische wereld (Saoedi-Arabië, Koeweit, e.a.). Ook Derde Wereldlanden als Indonesië, Nigeria en Venezuela zijn grote olieproducenten.

- Fietsbanden en autobanden worden van rubber gemaakt. Er wordt in auto's nog meer rubber gebruikt. Rubber zit verwerkt in deuren, stuur, ramen (de randen), dashboard (soms), de uitlaat (ophang rubbers), verlichting (isolatie) en pedalen.

Rubber wordt veel gebruikt omdat het elastisch is. Kennen de leerlingen andere voorbeelden van rubberproducten? (bijvoorbeeld elastiekjes, condooms, stoelpoten, huishoudhandschoenen)

Ook de ruwe rubber (net als de ruwe diamant) wordt goedkoop verkocht aan de rijke landen, die het verwerken tot bijvoorbeeld autobanden (en sieraden) en er zodoende het meest aan verdienen. Ivoorkust moet zelf de dure autobanden van haar eigen rubber importeren.... Vier nieuwe autobanden kosten een rubberarbeider uit de Ivoorkust zowat een maandsalaris.

Door een eerlijker prijs te betalen voor de ruwe grondstoffen zoals rubber wordt het mogelijk meer geld te verdienen om vervolgens zelf fabrieken te bouwen die eindproducten produceren van de eigen grondstoffen.

Rubber komt van de rubberboom.

Werkblad 10 **COMPUTERWINKEL GE PO SYSTEMS**

- Op dit werkblad staan enkele opdrachten waarmee kinderen attent gemaakt worden op de veelheid aan buitenlandse taalinvloeden. Vragen die aan de orde kunnen komen tijdens het nagesprek zijn:
 - Zijn er veel woorden uit een andere taal die wij gebruiken?
 - Welke?
 - Welke talen komen het meeste voor?
 - En waarom denk je dat dat zo is?

Enkele voorbeelden:

- Latijn: via, aquaduct, territorium, fractie. Verder worden Latijnse namen ook gebruikt in de medische wereld en de biologie.
- Frans: bureau, porte-monnaie, dessert, trottoir, enz
- Engels: computer, skateboard, cd (compact disk), enz
- Ook veel Joodse uitdrukkingen vinden we heel gewoon: bijvoorbeeld mazzel hebben.

Werkblad 11 **OUDE GEVANGENISCEL**

- De dierenspeciaalzaak Numan is gevestigd in het oude Rechthuis van Kollum. Dit oude rechthuis heeft een belangrijke rol gespeeld bij de 'Kollumer oproer'. In 1795 werd Nederland door de Franse troepen veroverd. Daarmee kwam ook de invoering van de dienstplicht. In 1797 werden de bewoners van Kollumerzwaag opgeroepen om te kijken wie er geschikt waren voor de burgerwapening.

Op 18 januari werd de bevolking van Burum opgeroepen, en dus ook Abele Reitzes. Toen hij uit Kollum terug kwam riep hij "Oranje boven!" Hier waren de Fransen natuurlijk niet van gediend. In de nacht van 3 op 4 februari werd Abele gevangen genomen en opgesloten in de gevangenis onder het oude Rechthuis. (De cel die de kinderen tijdens de speurtocht hebben gezien). Ze zouden Abele later overbrengen naar de gevangenis in Leeuwarden (Blokhuis).

Dat Abele gevangen was genomen, was voor de mensen in de gemeente de druppel die de emmer deed over lopen. Een grote groep mensen uit het westen van de gemeente kwamen naar Kollum om Abele te bevrijden. Ze kwamen met snoeimessen, seizen sikkels en andere dingen die schrik zouden aanjagen. Abele werd onder dwang vrij gelaten.

Maar ondertussen werd het gezag in Leeuwarden gewaarschuwd. Zij stuurden versterking, en een aantal oproerkraaiers werd gevangen genomen. Deze mensen kregen zware straffen. Een aantal werd zelfs ter dood gebracht.

Werkblad 12 **DIERENSPECIAALZAAK NUMAN**

- Welke diersoorten worden allemaal gehouden als huisdier?
- En hoe is het voor die dieren om huisdier te zijn?
- Een vissenkomp met vissen is mooi, maar hoe prettig is het voor die vissen in de kom?
- Hagedissen zijn prachtige dieren als je er van houdt, maar houden hagedissen wel van mensen? Of zitten ze de hele dag stil in hun bak te wachten tot het eten weer eens komt...?
- Hoe zit het met dierenhandel en worden dieren ook in het wild gevangen? Op internet is hier vast meer over te vinden. Wie van de klas wil hier een werkstuk of spreekbeurt over houden?
- Hoe oud kunnen de verschillende diersoorten worden? (Wel handig om te weten als je een dier aanschaft!)

Werkblad 13 **SLAGERIJ JAN EN GEERTJE VAN DER BIJL**

- Een groot deel van het voedsel van rundvee, varkens en kippen bestaat uit mengvoer. Tapioca uit Thailand is een belangrijk bestanddeel daarvan.
- In Thailand wordt twee keer de oppervlakte van Nederland gebruikt om cassave te verbouwen dat als tapioca naar Nederland wordt geëxporteerd om ons vee te voeden. Resultaat in Thailand: erosie en uitputting van de grond.

Werkblad 14 **CAFETARIA, LUNCHROOM DE PRUTTELPOT**

- De lunchroom verkoopt ook producten die uit de Derde Wereld komen, waaronder snacks:
 - Patat: aardappels komen van oorsprong uit Zuid-Amerika
 - Pinda's voor de pindasaus komen uit Afrika, met name Gambia
 - Allerlei kruiden voor de snacks
 - Cacao en kokos voor de repen die er verkocht worden. Waar groeien kokospalmen? Waar groeien cacaostruiken?
 - Gerechten als: bamischijf, nasibal, shoarma, broodje bapao

Werkblad 15 **HET WAPEN VAN KOLLUMERLAND C.A.**

- Wat betekent het hebben van een wapen?
Het wapen was een eigendomsteken en symbool dat documenten van de stad een officieel karakter verleende. Dienaren en beambten van de stad droegen het wapen op ambtskleding, helm of pet. Op eigendommen van Kollum, zoals bijvoorbeeld voertuigen en bruggen, werd het wapen afgebeeld.
- De rode ster in het midden van het wapen duidt op de hoofdplaats van de gemeente; Kollum. De groene baan duidt op kleigrond dat in het oosten van de gemeente ligt, de gele baan duidt op zandgrond dat in het westen ligt.
- Waarom vinden veel mensen het belangrijk om 'hun eigen land' te hebben met een 'eigen' vlag? De Friezen hebben ook een eigen vlag. Wat betekenen de pompeblêden die op die vlag staan?
Zijn er ook typisch Friese gerechten en sporten? Hierdoor leren de kinderen dat binnen landsgrenzen soms meerdere talen en culturen kunnen bestaan.
- U kunt hier ook ingaan op verschillen en overeenkomsten in bijvoorbeeld eet- en kleedgewoonten, maar ook hoe iemand eruit ziet. Er kan een discussie gevoerd worden over wat 'gewoon' is voor ons en wat gewoon is voor iemand anders (uit een ander land).
- Typisch Nederlandse sporten, bestaan deze? Welke sporten zijn populair? Nederland en 'Oranje'.

3. Suggesties voor vervolgactiviteiten

De wandkaart als middel om nieuwe informatie te integreren

De landkaart, die gaandeweg is ingevuld, kan een vast plekje krijgen in de klas.

In de loop van het schooljaar zullen er regelmatig zaken aan de orde komen die verband houden met één van de onderwerpen die in het kader van de speurtocht zijn besproken. Dit kan zijn tijdens wereldoriëntatielessen, aardrijkskunde of geschiedenisonderwerpen, spreekbeurten, krantenkringen, actuele gebeurtenissen, enz.

De landkaart kan dienen om bepaalde kennis in herinnering te brengen of om nieuwe informatie toe te voegen door zelf de legenda uit te breiden.

Eindopdracht

Laat de kinderen een reis bedenken die leidt langs verschillende plekken waar de kinderen nieuwsgierig naar zijn geworden door deze mondiale speurtocht. Vul de route in op de wereldkaart. Bespreek bij ieder punt wat je daar zou willen bekijken of wat je aan de mensen daar zou willen vragen. Ontwerp een wervende reisfolder voor deze studiereis.

Verdieping van de thema's

Tijdens de lessen zijn veel onderwerpen kort aan de orde geweest en besproken.

De kinderen zijn nu globaal op de hoogte van de banden die er bestaan tussen de verschillende delen van de wereld, van de positieve gevolgen van die banden, maar ook van de problemen die daarbij een rol kunnen spelen en hoe wij daarop invloed kunnen uitoefenen als wij dat willen.

De stof die aan de orde is geweest biedt echter veel mogelijkheden ter verdieping. Dit kan gebeuren op verschillende manieren:

De kinderen kunnen zelf een thema kiezen en dat zelfstandig of in groepjes uitwerken. Door de informatie die zij al hebben aan te vullen met extra informatie verdiepen de leerlingen zich in dit zelfgekozen thema.

Hierbij valt te denken aan de volgende thema's:

- Welke reis heeft mijn spijkerbroek gemaakt voordat hij bij mij in de kast hing? (schoolkrantartikel)
- Welke woorden van onze taal komen uit een andere taal en hoe zijn die erin terecht gekomen? (taalles)
- Hoe is het gat in de ozonlaag ontstaan? (werkstuk)
- Hoe is het leven in één van de landen die aan de orde geweest zijn? (maquette)
- De weg van cacao boon tot Marsreep. (muurkrant)
- Ik begin een winkel in Kollum. Welke producten ga ik verkopen en hoe kan ik daarbij rekening houden met het milieuprobleem en het ongelijkheidsprobleem? (reclamefolder)
- Hoe is het om in een ander land te wonen? (interview)
- Hoe zou het leven zijn als we geen buitenlandse producten hadden? (opstel)

Colofon

Kollum, een wereldplaats

Een mondiale speurtocht door Kollum voor de hoogste groepen van het basisonderwijs.

Dit project bestaat uit:

- een speurtochtboekje voor onderweg
- een opdrachtenboekje voor op school
- deze docentenhandleiding

Tekst: Oosterhoff en Wijnstra educatieve projecten

Aanpassingen ten behoeve van Kollum: Pyke Kroes / Anje Groen

Tekeningen: Ronald Derkzen

Voorblad: Vera Damhuis

Idee: Alice O, educatie in wereldperspectief Amsterdam

Vormgeving: Argiope

Projectleiding en Organisatie: Pyke Kroes

Supervisie: Marjolein Staal

De mondiale speurtocht is uitgegeven door:

NME-Centrum De Klyster

Trekwei 8b

9104 AB Damwâld

Eerste uitgave juni 2011

© 2011 tekst en tekeningen:

Oosterhoff & Wijnsma educatieve projecten Raerd

www.educatie.info